

ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ УЧАСНИКА ПРОФЕСІЙНИХ СПОРТИВНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Частина 1 статті 55 Конституції України встановлює, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом [1]. Відповідно до ст. 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються. Юрисдикція судів поширюється на всі (виділено автором) правовідносини, що виникають у державі. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції. Народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних. Судові рішення ухвалюються судами іменем України і є обов'язковими до виконання на всій території України.

Відповідно до ч.1-2 ст. 5 ЗУ «Про судоустрій та статус суддів» правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається. Особи, які привласнили функції суду, несуть відповідальність, встановлену законом.

Професійний спорт — комерційний напрям діяльності у спорті, пов'язаний з підготовкою та проведенням видовищних спортивних заходів на високому організаційному рівні з метою отримання прибутку. Діяльність у професійному спорті спортсменів, тренерів та інших фахівців, яка полягає у підготовці та участі у спортивних змаганнях серед спортсменів-професіоналів і є основним джерелом їх доходів, провадиться відповідно до ЗУ «Про фізичну культуру і спорт», Кодексу законів про працю України та інших нормативно-правових актів, а також статутних та регламентних документів відповідних суб'єктів сфери фізичної культури і спорту та міжнародних спортивних організацій. (ч. 1 ст. 38 ЗУ «Про фізичну культуру і спорт»). Отже, специфічною ознакою правовідносин, які складаються у сфері спорту буде те, що регулювання діяльності суб'єктів цих правовідносин буде відбуватись відповідно до статутних та регламентних документів спортивних організацій.

Розглянемо це більш детально на практичному прикладі. Так, Публічне акціонерне товариство «Футбольний клуб «Металіст», згідно ст. 4 Статуту ПАТ «ФК «Металіст» є колективним членом Федерації футболу України через Харківську обласну федерацію по футболу та членом Об'єднання професіональних футбольних клубів України «Прем'єр-Ліга». Федерація футболу України, у свою чергу, є колективним членом УЄФА.

Відповідно до п.п. 4, 8 ст. 7 Статуту Харківської обласної федерації по футболу (ХОФФ) її колективні члени зобов'язані підкорятись у своїй діяльності у сфері футболу вимогам Статутів і регламентуючих документів ХОФФ, ФФУ, ААФУ (Асоціація аматорського футболу України) та дотримуватись Правил гри, які встановлені Радою міжнародної футбольної асоціації; дотримуватись дисциплінарних вимог та правил спірних питань, передбачених регламентуючими документами ХОФФ, ФФУ та ААФУ.

Відповідно до ст. 45 Статуту ХОФФ дисциплінарні міри покарання можуть прийматись у випадку неспортивної поведінки, невиконання Правил гри, порушення і не виконання діючого Статуту ХОФФ, регламентів, рішень і директив ХОФФ. Тільки наступні органи мають право застосовувати дисциплінарні санкції: Контрольно-дисциплінарний комітет; Апеляційний комітет. **Ніякі правові дії** (виділено автором), що регламентуються Статутом ХОФФ, не можуть подаватись до розгляду інших органів ХОФФ та судів (виділено автором). Відповідно до ст. 49 Статуту ХОФФ розгляд та рішення по всіх спірних питаннях спортивного характеру в ХОФФ, які виникають між ХОФФ, членами ХОФФ, клубами, гравцями або керівниками, підпадають виключно під юрисдикцію органів здійснення футбольного правосуддя ХОФФ.

Відповідно до п. 2.4 ст. 7 Статуту Федерації футболу України (ФФУ), колективним членом якої є ХОФФ, її колективні члени повинні дотримуватися та забезпечувати дотримання всіма особами, які є їх членами: Статуту, регламентів і рішень, ухвалених органами управління ФФУ в межах їх компетенції; Статутів, регламентних документів, директив УЄФА, ФІФА та рішення їх органів; Правил гри, прийнятих IFAB, а також виконання дисциплінарних санкцій відповідно до рішень органів здійснення футбольного правосуддя. Відповідно до п. 2 ст. 48 Статуту ФФУ органи здійснення футбольного правосуддя вирішують усі внутрішні спори між ФФУ, її колективними членами та іншими особами, які задіяні або працюють у футболі. Крім цього в рамках ФФУ створена Палата з вирішення спорів (ПВС ФФУ) (ст. 51 Статуту ФФУ) — незалежна, утворена

згідно з вимогами ФІФА, інстанція розгляду та вирішення справ або врегулювання спорів і прийняття рішень між суб'єктами футболу у відповідності з Регламентом ФФУ зі статусу і трансферу футболістів. ПВС ФФУ має виключну компетенцію щодо вирішення спорів: між професіональними клубами та футболістами, а також між професіональними клубами та тренерами, які стосуються питань працевлаштування і контрактних спорів, що виникають із трудових правовідносин; між професіональними клубами з питань виконання трансферних зобов'язань та виплати механізму солідарності; між професіональними клубами та аматорськими клубами або дитячо-юнацькими спортивними закладами з питань виплат і обчислення компенсації за підготовку футболістів (ст.. 51 Статуту ФФУ). Оскаржити рішення ПВС ФФУ можна лише до Апеляційного комітету (АК) ФФУ, та відповідно до п. 2 ст. 52 ФФУ рішення АК та ПВС ФФУ є остаточними та обов'язковими для виконання. Вони можуть бути оскаржені лише в Спортивному арбітражному суді у м. Лозанна (Швейцарія) у порядку, передбаченому цим Статутом, Дисциплінарними правилами ФФУ, Регламентом ПВС ФФУ та Кодексом CAS. Спортивний арбітражний суд (CAS) (м. Лозанна, Швейцарія) має виключну компетенцію розглядати всі спори в межах діяльності ФІФА та УЄФА, а також апеляції на рішення Апеляційного комітету ФФУ, як орган останньої інстанції (ст.. 53 Статуту ФФУ).

Таким чином, ми бачимо, що члени ФФУ повинні дотримуватись правил встановлених міжнародними спортивними організаціями, наприклад такими як ФІФА (Міжнародна федерація футбольних асоціацій) або УЄФА (Європейський союз футбольних асоціацій), адже ФФУ в свою чергу є членом ФІФА та УЄФА.

А чи не обмежують ці правила абсолютне право на судовий захист, встановлене Конституцією України? З одного боку, приймаючи за основу різноджерельну теорію права, то в Статутах можуть бути встановлені подібні норми-правила поведінки учасників таких правовідносин, а з іншого є чітка норма Конституції як вищого нормативного акту, що правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. А ПВС ФФУ не має статусу суду. І ми розглянули тільки сферу футболу. На нашу думку, нормативно-правові акти деяких спортивних організацій обмежують право на судовий захист українських спортивних організацій та їх членів (учасників).

Література:

1. Конституція України : Закон України // Відомості Верховної Ради України(ВВР), 1996. — № 30. — С. 141;

2. Про судоустрій і статус суддів : закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010. — № 41-42, № 43, № 44-45. — С.529;

3. Про фізичну культуру і спорт : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994. — № 14. — С. 80.

Цал-Цалко Ю.Ю.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного процесу*

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ ТРЕТІХ ОСІБ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

На захист прав, свобод та інтересів позивача і відповідача, які є сторонами та відповідно основними суб'єктами цивільного процесу, безпосередньо і здійснюється судочинство, однак окрім них у справу можуть вступити й треті особи, яких безпосередньо стосується, як саме провадження, так і остаточний результат суду, а саме судові рішення.

У чинному цивільно-процесуальному законодавстві не закріплена норма, що розкриває термін «треті особи», що в свою чергу породжує певну неясність та припущення у розумінні його сутності. Юридичний словник дає визначення третіх осіб у цивільному й господарському процесі як осіб, які захищають своє право та охоронювані законом інтереси в цивільній справі, порушених за позовами інших осіб (сторін) [1, с. 274]. Як зазначають М. М. Коршунов та Ю. Л. Мареев, серед усіх осіб, які беруть участь у справі, треті особи є найменш зрозумілими фігурами. Звичне значення слів «треті особи» не тільки не сприяє з'ясуванню їхнього процесуального статусу, але, навпроти, здатне ввести в оману. Відсутність у юридичній лексиці більш виразного терміна ускладнює розуміння ролі цих учасників [2, с. 130].

В юридичній літературі, присвяченій питанням цивільного процесу, поняття «треті особи» розуміється, переважно, в тому контексті, що відповідні особи є кількісно третіми стосовно сторін — позивача та відповідача. Даної точки зору дотримуються М.Й. Штефан та П.П. Заворотько, автори підкреслюють, назву «третья особа», взято не тому, що така особа є зайвою в «чужому» спорі, а тому, що спір відбувається між двома сторонами, а вона є третьою особою, яка вступає в цей спір. Зазначена назва є суто